

Juridisch gezien Ongeval in klimhal Gulpen

'Dodelijk ongeval in klimhal' kopten alle kranten op 28 augustus 2002. Onlangs werd het vonnis in de strafzaak gewezen: de verdachte, klimvriend en zekeraar van het slachtoffer, werd schuldig bevonden aan de dood van het slachtoffer. Deze berichtgeving heeft menigeen in de klimwereld geschokt en de nodige vragen opgeroepen. Hoe kan zoiets in een klimhal gebeuren? Waarom wordt de klimvriend van het slachtoffer veroordeeld? Is klimmen in een hal dan toch niet zo veilig als we dachten? Wat is er gebeurd? Renée Hopster, advocaat en lid van de juridische commissie van de NKBV, analyseert.

Tekst: Renée Hopster-Arendsen de Wolff, juridische commissie

A = klimmer, slachtoffer, gezekerd door B
B = veroordeelde, zekeraar van A
C = hulpvrager aan B, zekeraar van D
D = klimmer, gezekerd door C

De feiten

Het slachtoffer, A, ging samen met zijn vriend, B, klimmen in de klimhal te Gulpen. Beiden waren ervaren klimmers die regelmatig de klimhal bezochten. Tijdens een klim van A, werd B, die A zekerde, door een naburig team van klimmers gevraagd te helpen. Degene die naast B aan het zekeren was met een gri-gri, C, lukte het namelijk niet het touw door de gri-gri te laten glijden om de klimmer D, die naar beneden wilde en door haar werd gezekerd, te laten zakken. In eerste instantie riep C een andere in de hal aanwezige klimster te hulp.

Toen deze het probleem evenmin kon oplossen, vroeg zij aan B of hij kon helpen. B was op dat moment zijn klimvriend A, die zich in de wand bevond, aan het zekeren. B had al gemerkt dat er problemen waren in het team naast hem. Toen C zijn hulp inriep, aarzelde hij niet om naar haar toe te gaan. B heeft zich ongeveer een minuut beziggehouden met het probleem met de gri-gri van C en het laten zakken van D. Toen D goed en wel op de grond stond, heeft B het touw, waarmee hij A zekerde, losgemaakt van zijn eigen klimgordel. Op dat moment viel A uit de route ongeveer acht meter naar beneden. B had het touw nog slechts met zijn handen vast en was niet in staat A met het touw te houden. A viel op de vloer van de klimhal en overleed een dag later aan zijn verwondingen.

B heeft zijn handelen niet anders kunnen verklaren dan dat hij meende dat hij te hulp moest schieten bij C en D omdat daar sprake was van een 'levensbedreigende omstandigheid'. Nadat D veilig was afgedaald, is hij vanuit een automatische begonnen het touw van zijn gordel los te maken. Dat hij nog bezig was met het zekeren van A, was hem op dat moment geheel ontschoten.

Het oordeel

De rechtbank oordeelt dat B schuldig is aan de dood van A. Enkele overwegingen van de rechtbank worden hieronder weergegeven.

- De klimsport is zeer gevaarlijk. Met het oog op de veiligheid van klimmer en zekeraar moet daarom een hoge mate van zorgvuldigheid in acht worden genomen bij het naleven van de toepasselijke regels en afspraken. Klimmer en zekeraar dienen zich voorzichtiger en oplettender te gedragen dan bij het verrichten van andere, minder gevaarlijke activiteiten.

- Hoe voorzichtig en oplettend zij zich moeten gedragen, hangt af van concrete omstandigheden, zoals de moeilijkheid van de te klimmen route en de ervaring van de klimmer en zekeraar. Volgens de rechtbank is het denkbaar dat de zekeraar niet exclusief bezig is met zijn taak. Hij zou bijvoorbeeld tegelijkertijd een gesprek kunnen voeren met derden. Voorwaarde is echter dat de goede uitoefening van zijn taak als zekeraar niet in het gedrang komt.
- In het midden kan worden gelaten of klimmer D zich in een levensgevaarlijke situatie bevond, zoals veroordeelde B heeft gesteld. Immers: zelfs als dat het geval was, kan B worden verweten dat hij zijn primaire taak als zekeraar voor enige tijd heeft verzaakt.
- Eigenlijk is er sprake van grove schuld, zij het dat het optreden van B werd ingegeven door de - kennelijke - wil om anderen behulpzaam te zijn in een - kennelijk- benarde situatie. Daarom wordt hem aanmerkelijke schuld in plaats van grove schuld verweten.

Commentaar

Hetgeen in de klimhal is gebeurd, is uitermate schokkend, omdat een klimmer aan de gevolgen van een val is overleden. Maar het gebeurde is zo buitengewoon, dat we hier nauwelijks van een 'normaal' of 'te verwachten' klimongeval kunnen spreken. Dat de zekeraar B strafrechtelijk werd veroordeeld wegens dood door schuld verbaast - juridisch gezien - niet. Terecht oordeelt de rechtbank dat er sprake is van een ernstige mate van nalatigheid bij de zekeraar.

Ten eerste - en dat is misschien wel de grootste fout - had hij zijn klimmaat A ervan op de hoogte moeten stellen dat hij, B, zijn aandacht 'moest' richten op de zekeraar en klimmer in de naastgelegen route. Hij had bovendien voorzorgsmaatregelen moeten nemen waardoor klimmer A niet kon vallen. Hij had hem 'blok' moeten geven. De vraag rijst overigens of hij wel de aangewezen persoon was om zijn naburige touwgroep te helpen.

Ten slotte had hij niet het touw, waarmee A gezeerd was, mogen losmaken alvorens deze veilig op de vloer was afgedaald.

Dat hij al deze fouten heeft gemaakt is voor iedere geoefende klimmer die dit leest, onbegrijpelijk.

Het handelen dan wel nalaten van B is een absolute overschrijding van de veiligheidsnorm die bij de klimsport dient te worden en wordt gehanteerd. Daar kan geen discussie over zijn. In zoverre valt er weinig commentaar op de uitspraak van de rechter te leveren. Ook kan uit dit specifieke ongeval of uit deze uitspraak in zijn algemeenheid niet worden geconcludeerd dat 'klimmen in een klimhal dús gevaarlijk is'.

Toch geven het ongeval en de overwegingen van de rechtbank aanleiding tot enkele opmerkingen.

Gevaarlijke sport

De rechtbank kwalificeert de klimsport als een zeer gevaarlijke sport. 'Risicovol' zou een betere kwalificatie zijn geweest, waarmee dan niet wordt bedoeld dat er een grote kans is op een ongeluk, maar dat er een grote kans is op een ongeluk met ernstig letsel. Immers, de sport als zodanig, zeker als deze in een hal wordt beoefend, is niet gevaarlijker dan bijvoorbeeld touwklimmen of turnen (en bij voetballen komt vaker letsel voor) De gevolgen van een ongeval bij de klimsport kunnen echter fataal zijn, zoals de onderhavige casus ons heeft geleerd. De risico's (kansen op een ernstig ongeval) zijn dus groter en dit geldt nog meer voor klimmen buiten de hal, in de vrije natuur met zijn gevaren buiten onze invloedssfeer, zoals weersomslagen, sneeuw- en ijsconditie, vallende stenen etc.

Vandaar dat de klimsport een 'risicosport' is.

Naleven toepasselijke regels en afspraken

Terecht stelt de rechtbank dat klimmers jegens elkaar een zorgplicht hebben, die in de eerste plaats bestaat uit het zorgvuldig naleven van de toepasselijke regels en afspraken. Welke regels zijn dat dan? Bestaan er in klimhallen specifieke regels en afspraken? In sommige klimhallen mag je pas klimmen als je een korte introductie cursus hebt gevolgd die is afgesloten met een examentje aanbinderen en zekeren. Maar in hoeverre wordt hier ook toezicht op gehouden? Zouden er algemene regels en afspraken moeten komen, waar iedereen zich aan heeft te houden?

Of is het beter niet te veel regels te stellen? Want, hoe meer en specifieker de regels, des te zwaarder wordt men er op afgerekend, ook door de verzekeringsmaatschappij. Klimmen is een sport waarbij men zich zeer bewust dient te zijn van de daaraan verbonden risico's. Uiteraard mag iedereen van zijn klimmaat verwachten dat hij of zij de veiligheidsnormen en regels hanteert die gebruikelijk zijn in de klimwereld. Bij het maken van bergtochten komt daar nog veel meer bij kijken dan bij het klimmen in hallen.

Dit ontheft de klimhalexploitanten echter niet van hun eigen verantwoordelijkheid naar de gebruiker van de hal, te meer daar iedereen wordt uitgenodigd om te klimmen; of hij nu lid is van een bergsportvereniging of niet, of hij nu ervaring heeft met klimmen in de vrije natuur of niet. Dit gaat zelfs zo ver dat er kinderpattentjes in klimhallen worden gehouden waarbij kinderen jonger dan 12 jaar in vijf minuten wordt geleerd hoe ze hun leeftijdgenootjes kunnen zekeren. Natuurlijk kunnen kinderen dat, technisch gezien. Maar kinderaandacht is snel afgeleid. Die zal zich zeker niet permanent blijven richten op een vriendje dat zich langzaam door een route worstelt, terwijl anderen om de zekeraar heen tikkertje spelen!

Met andere woorden: het is de verantwoordelijkheid van klimhalexploitanten om eisen te stellen aan zekeraars, waaronder een leeftijdseis. Het is ook de verantwoordelijkheid van de klimhalexploitanten om toezicht te houden op het zekeren, en om gekwalificeerde personen in de hal te laten rondlopen voor het geval zich ergens een probleem voordoet. Zo kan worden voorkomen dat andere zekeraars zich geroepen voelen te helpen en daardoor hun primaire taak (het zekeren) verzaken.

Onder zorgplicht valt meer dan alleen de verantwoordelijkheid van klimmers naar elkaar. Zodra het klimmen wordt geëxploiteerd, en wordt aangeboden aan eenieder die daar voor betaalt, ongeacht zijn ervaring, rust er op de exploitant een extra zorgplicht.

Veiligheid in klimhallen

Ik stelde dat het gedrag van de ongelukkige zekeraar in Gulpen zó onbegrijpelijk is voor een ervaren klimmer (je klimmaat niet waarschuwen, zomaar het touw losmaken), dat hij zich nauwelijks kan voorstellen dat het echt gebeurd is. De kans op een dergelijk ongeval zou kleiner zijn geweest als er toezichthouders in de hal hadden rondgelopen. Dan had niet de zekeraar B, maar de toezichthouder kunnen helpen bij de problemen met de gri-gri.

Ook andere veiligheidsmaatregelen kunnen worden genomen door klimhalexploitanten. Ik ga er gemakshalve maar van uit dat er regelmatig controles op het materiaal (zoals de klimmuur en de zekeringpunten, de touwen, klimgordels, het zekeringmateriaal) plaatsvinden. Daarnaast kan aan andere maatregelen worden gedacht. Ik noem bij voorbeeld een verplichte afstand tot de klimmuur voor toeschouwers, zodat deze niet door vallende klimmers kunnen worden geraakt.

Ongetwijfeld kunnen deskundigen op dit gebied een aantal aanbevelingen doen.

Deze veiligheidsnormen zouden uniform voor alle klimhalexploitanten moeten zijn.

Het primaire belang van veiligheidsnormen ligt bij een veilige beoefening van de klimsport, maar bij een veilige klimhal is ook de exploitant zelf gebaat. Het is immers slechts een geringe stap van het strafrechtelijk vonnis naar aanleiding van het ongeval in Gulpen, via een civielrechtelijke eis tot schadevergoeding, naar torenhoge verzekeringspremies.

En daar zit de klimwereld niet op te wachten!